

Pielaveden kunnan esiopetuksen,
perusopetuksen ja lukiokoulutuksen
opiskeluhoitosuunnitelma

PIELAVEDEN KUNTA

Pielavesi

KÄSITTELY

Kasvun ja oppimisen lautakunta

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	3
2	ARVIO OPISKELUHUOLLON KOKONAISTARPEESTA JA KÄYTETTÄVISSÄ OLEVISTA OPISKELUHUOLTOPALVELUISTA	3
	2.1 Arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta	3
	2.2 Arvio käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista	3
3	YHTEISÖLLINEN OPISKELUHUOLTO JA SEN TOIMINTATAVAT	4
	3.1 Järjestyssäännöt.....	5
	3.2 Oppilaiden kokonaisvaltainen hyvinvoinnin edistäminen	5
	3.3 Yhteistyö oppilaan ohjauksessa, koulutuksen siirtymävaiheissa sekä jatko-opintojen suunnittelussa	6
	3.4 Yhteistyö ja käytänteet kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa	7
	3.5 Yhteistyö terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen välillä	7
	3.6 Poissaolojen seuraaminen, niistä ilmoittaminen ja niihin puuttuminen	7
	3.7 Tapaturmien ehkäiseminen sekä ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus	9
	3.8 Tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen	9
	3.8.1 Ennaltaehkäisevä työ	9
	3.8.2 Varhainen puuttuminen	10
	3.8.3 Toimintatavat ongelmatilanteissa	10
	3.9 Koulukuljetusten odotusaikoja ja turvallisuutta koskevat ohjeet.....	11
	3.10 Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä	12
	3.11 Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa	15
4	YKSILÖKOHTAISEN OPPILASHUOLLON JÄRJESTÄMINEN	18
	4.1 Yhteistyö kouluterveydenhuollon laajoissa terveystarkastuksissa	19
	4.2 Oppilaan sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestäminen koulussa	19
	4.3 Yhteistyö oppilaskohtaisten tukitoimien, joustavan perusopetuksen sekä sairaalaopetuksen yhteydessä.....	20
	4.4 Oppilashuollon tuki kurinpitorangastuksen tai opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä.....	21
	4.5 Asiantuntijaryhmän kokoaminen ja suostumuksen hankkiminen sekä ryhmän yhtenäiset menettelytavat yksittäistä oppilasta koskevan asian käsittelyssä	21
	4.6 Opiskeluhoitokertomusten laatiminen ja säilytys	21
5	OPPILASHUOLLON YHTEISTYÖN JÄRJESTÄMINEN OPPILAIDEN JA HEIDÄN HUOLTAJIENSA KANSSA	24
6	OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMAN TOTEUTTAMINEN JA SEURAAMINEN	24

1 JOHDANTO

Pielaveden kunta järjestää esi- ja perusopetusta seuraavissa oppilaitoksissa kunnan alueella: Säviän koulu, Pohjois-Pielaveden koulu ja Pielaveden yhtenäiskoulu, jonka toimipisteet ovat Puustellin koulu ja Rannankylän koulu. Lukio-opetusta järjestetään Pielaveden lukiossa. Opiskeluhoiltoa toteutetaan kunnan hyvinvointisuunnitelman mukaisesti.

Opiskeluhoilto on opiskelijoiden fyysisestä, psyykkisestä ja sosiaalisesta hyvinvoinnista huolehtimista. Tavoitteena on luoda turvallinen ja terve opiskelu- ja työympäristö sekä ehkäistä syrjäytymistä. Opiskeluhoilto on opiskeluympäristön hyvinvoinnin edistämistä sekä oppimisvaikeuksien ja muiden ongelmien varhaista tunnistamista ja niihin puuttumista. Opiskelijoiden osallisuutta oman työyhteisönsä hyvinvoinnin edistämiseksi tuetaan. Vastuu opiskeluhoilosta kuuluu osaltaan kaikille opiskeluyhteisössä työskenteleville.

2 ARVIO OPISKELUHUOLLON KOKONAISTARPEESTA JA KÄYTETTÄVISSÄ OLEVISTA OPISKELUHUOLTOPALVELUISTA

2.1 Arvio opiskeluhoillon kokonaistarpeesta

Opiskeluhoiltoa toteutetaan viidessä kouluyksikössä:

Pielaveden yhtenäiskoulu, Rannankylä, 0-5 luokat, 135 oppilasta;

Pielaveden yhtenäiskoulu, Puustelli, 6-9 luokat, 161 oppilasta,

Pohjois-Pielaveden koulu, 0-6 luokat, 28 oppilasta,

Säviän koulu, 0-6 luokat, 41 oppilasta,

Pielaveden lukio, 60 oppilasta.

2.2 Arvio käytettävissä olevista opiskeluhoiltopalveluista

Opiskeluhoiltopalvelut toteuttaa Pohjois-Savon hyvinvointialue, joka on resursoinut seuraavasti:

Kouluterveydenhoitaja 1 htv, koulukuraattori 0,6 htv, koulupsykologi 0,6 htv, koululääkäri 0,2 htv (koululääkäriin resurssi toteutunut vaihtelevasti).

Pohjois-Savon hyvinvointialueen kanssa tehdään jatkuvaa yhteistyötä opiskeluhoiltopalveluiden tarpeeseen vastaamiseksi ja toiminnan kehittämiseksi.

3 YHTEISÖLLINEN OPISKELUHUOLTO JA SEN TOIMINTATAVAT

Yhteisöllinen opiskeluhoolto on tärkeä osa perusopetuksen toimintakulttuuria ja sen kehittäminen edellyttää johtamista. Oppilaiden terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen kuuluu oppilas- ja opiskelijahuoltolain 6 §:n (opetussuunnitelman mukainen ja opetuksen järjestäjän opiskeluhoolto) mukaisesti yhteisöllisen työn kokonaisuuteen. Tällä tarkoitetaan toimintaa, jonka avulla seurataan ja kehitetään yhteisöllistä ja yksilöllistä hyvinvointia sekä terveellisen, turvallisen ja esteettömän oppimisympäristön syntymistä, edistetään mielenterveyttä ja oppimista sekä ehkäistään syrjäytymistä. Koulun henkilökunnalla on ensisijainen vastuu koulu yhteisön hyvinvoinnista.

Kuva 3.1. Yhteisöllisen opiskeluhoollon tehtävät ([Yhteisöllinen opiskeluhoolto - THL](#))

Koulukohtaisen monialaisen yhteisöllisen opiskeluhooltoryhmän puheenjohtajana toimii rehtori tai koulun johtaja. Koulun koon mukaan siihen kuuluu lisäksi terveydenhoitaja, koululääkäri, koulukuraattori, koulupsykologi, erityisopettajat, oppilaanohjaaja sekä opetushenkilöstön, oppilaiden ja huoltajien edustajat. Lisäksi ryhmään voidaan kutsua mukaan myös muuta asiantuntijuutta, kuten nuorityöntekijä tai järjestön edustaja. Yhteisöllisen oppilashuollon toiminnan tavoitteet pohjautuvat toteutettujen selvitysten (kouluterveyskysely, Kiva-kyselyt ja Move-testit) tuloksiin ja ovat Pielaveden hyvinvointisuunnitelman (sisältää lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman) mukaisia.

Koulukohtainen yhteisöllisen oppilashuollon työryhmä kokoontuu lukuvuosittain vähintään kaksi kertaa suunnitellen, kehittämisen ja arvioiden yhteisöllistä opiskeluhoollotyötä ja päivittäen

opiskeluhoitosuunnitelman asiakirjoja ja siihen sisältyviä suunnitelmia. Koulun yhteisöllistä opiskeluhoitotyötä tekevien ryhmien ja toimijoiden toiminta kuvataan vuosittain koulun lukuvuosisuunnitelmassa. Yhteisöllisen opiskeluhoitoryhmän kokouksista tehdään muistio, joka julkaistaan koulun verkkosivuilla.

3.1 Järjestyssäännöt

Järjestyssäännöt luovat perustan koulunkäynnin turvallisuudelle ja viihtyisyydelle. Niillä edistetään koulun sisäistä järjestystä ja opiskelun sujumista. Järjestyssäännöt ohjaavat kaikkea koulujen työsuunnitelman mukaista opetusta ja siihen liittyvää toimintaa. Kaikki Pielaveden koulut laativat järjestyssäännöt. Ne ovat koulukohtaisia ja niissä otetaan huomioon paikalliset olosuhteet. Järjestyssäännöt löytyvät koulujen verkkosivuilta.

3.2 Oppilaiden kokonaisvaltainen hyvinvoinnin edistäminen

Koulujen toimintakulttuuriin kuuluu olennaisena osana päivittäisiä käytänteitä, jotka edistävät osaltaan hyvinvointia. Näitä käytänteitä kehitetään jatkuvasti. Pielaveden poissaolomallissa on kuvattuna oppilaiden kouluun kiinnittymistä edistäviä toimenpiteitä.

Kouluruokailun ja välipalan tarkoituksena on paitsi tarjota monipuolinen ja terveellinen ateria, mutta myös herättää ajatuksia terveellisen ravinnon tärkeydestä. Ruokapalvelujen tuottajan kanssa käydään jatkuvasti keskustelua kouluruokailun kehittämiseksi lasten ja nuorten mielipiteitä kuunnellen.

Liikkumista lisääviä käytänteitä pyritään kehittämään välitunneilla mm. Puustellin koulun osalta liikuntavälinekioskilla ja alakouluilla liikuntaan houkuttelevilla koulujen pihilla. Alakouluille on myös hankittu jatkuvaan käyttöön tarkoitettuja liikuntavälineitä, jotka innostavat oppilaita leikkiin ja liikkumiseen.

Tunne- ja vuorovaikutustaitojen harjoittelu on jatkuvasti läsnä koulun arjessa lukuvuosisuunnitelman mukaisesti ja yläkoululla erityisesti Kiva-tunneilla. Keinoina on käytetty esim. ryhmäyttämishaastetta. Alakoulujen arjessa tunne- ja vuorovaikutustaitoja harjoitellaan ja opetellaan joustavasti eri oppiaineiden sisällä hyödyntäen erilaisia pelejä, leikkejä ja keskusteluja.

Kasvatusperiaatteena on vahvuuksien esille tuominen ja positiivinen pedagogiikka. Kohtaamisissa pyritään kiireettömyyteen.

Oppilaita kuullaan ja osallistetaan esimerkiksi oppilaskunta- ja tukioppilastoiminnan kautta. Oppilaskunta ja tukioppilaat toimivat myös kouluympäristön kehittämisen tukena. Tukioppilastoimintaa toteutetaan yläkoulun puolella. Rannankylän koululla käytössä on kummioppilastoiminta.

Oppimisen tuen resurssit pyritään pitämään joustavina, jotta pystytään suuntaamaan tuki oikea-aikaisesti sitä tarvitseville.

Yläkoulussa mielenterveyden lukutaidon edistämiseen ja hyvinvointia tukevien käytänteiden kehittämiseen ja juurruttamiseen on menossa kansainvälinen wExchange-hanke.

Pielaveden kunta tukee lasten ja nuorten hyvinvointia myös mahdollistamalla ilmaisia harrastuksia koulun kerhotoiminnan avulla. Kerhotoiminnassa tarjotaan erilaisia kerhoja aina ensimmäiseltä luokalta yhdeksänteen luokkaan saakka. Kerhotarjonnassa huomioidaan

hyvinvoinnin ylläpitämistä ja tukemista muun muassa erilaisilla liikuntakerhoilla, luontokerhoilla sekä terveellisiin välipaloihin ja ruokailutottumuksiin tutustuttavalla välipalakerholla.

Koulun yhteisissä vanhempainilloissa pyritään tiedottamaan sekä lisäämään keskustelua yhteisölliseen opiskeluhooltoon liittyvistä asioista moniammatillisesti.

Yhteistyötä hyvinvoinnin eteen tehdään moniammatillisen verkoston sekä mm. kunnan nuorisotoimen, nuorisovaltuuston ja lapsiparlamentin kanssa.

3.3 Yhteistyö oppilaan ohjauksessa, koulutuksen siirtymävaiheissa sekä jatko-opintojen suunnittelussa

Oppilaan ohjauksessa tehdään tarpeen mukaan yhteistyötä luokanopettajien, aineenopettajien, erityisopettajien ja oppilashuollon ammattilaisten sekä sosiaalitoimen ja terveydenhuollon kanssa. Yhteistyö huoltajien kanssa kuuluu kaikkien oppilaiden osalta ohjaukseen ja korostuu etenkin nivelvaiheissa.

Alakoulut tekevät tiivistä yhteistyötä varhaiskasvatuksen kanssa. Esimerkiksi Säviän koulun 0-2-luokat tiivistävät yhteistyöstä kevätlukukauden loppua kohti. Esikouluun siirtyvistä lapsista käydään tiedonsiirtopalaveri yhdessä varhaiskasvatuksen vastaavan varhaiskasvatusopettajan kanssa ja mahdollisuuksien mukaan myös erityisvarhaiskasvatusopettajan kanssa. Rannankylän koululla tiedonsiirtopalaverissa ovat mukana koulun puolelta vastaanottava esikouluopettaja ja erityisopettaja. Mukana palaverissa voi olla myös koulunjohtaja. Tiedonsiirrossa pyritään käymään läpi yksityiskohtaista tietoa lapsen oppimisen valmiuksista. Säviällä tiedonsiirtopalaveriin koulun puolelta osallistuvat vastaanottava luokanopettaja, koulunjohtaja ja erityisopettaja. Tarvittaessa kaikilla alakouluilla tehdään yhteistyötä myös lastenneuvolan ja lastenlääkärin kanssa.

Pohjois-Pielaveden koululla toimitaan myös yhteistyössä päiväkoti Vekaravaaran kanssa kaikilla luokka-asteilla, mutta erityisesti 0-2 luokalla. Päiväkoti osallistuu koulun tapahtumiin ja retkiin mahdollisuuksien mukaan. Lisäksi järjestetään myös tiedonsiirtopalaverit samalla tavoin kuin muillakin alakouluilla.

Alakoulusta yläkouluun siirryttäessä yläkoulun rehtori käy alakouluilla kertomassa yläkoulun toiminnasta, oppilaat käyvät tutustumassa yläkouluun keväällä tukioppilaiden johdolla ja järjestetään tiedonsiirtopalaveri alakoulun luokanopettajien, erityisopettajien ja yläkoulun luokanvalvojien ja erityisopettajien kanssa. Tiedonsiirtopalaverissa esiin tulleet asiat tarkistetaan syyslukukauden alussa vastuuhenkilönä yläkoulun rehtori.

Jatko-opintojen suunnittelussa oppilaat ja heidän huoltajansa ovat keskiössä. Oppilaan tilanteen ja tarpeiden mukaan jatko-opintojen suunnittelussa tehdään moniammatillista yhteistyötä. Yhteistyö toisen asteen oppilaitosten kanssa on osa oppilaanohjausta ja toteutuu esimerkiksi tutustumisina oppilaitoksiin sekä oppilaitosten esittelyinä koulussa oppilaanohjauksen tunneilla ja vanhempainillassa. Työelämään tutustumisen jaksoilla tehdään yhteistyötä paikallisen elinkeinoelämän edustajien kanssa.

Yläkoulusta kunnan omaan lukioon siirtymisessä auttaa suurelta osin yhteinen opettajakunta. Suurin osa lukion opettajista opettaa myös yläkoulussa, ja on näin tuttuja oppilaille. Opinto-ohjaajan rooli on myös merkittävä.

3.4 Yhteistyö ja käytänteet kouluympäristön terveellisuuden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa

Koulu ympäristön terveellisyys ja turvallisuus sekä koulu yhteisön hyvinvointi tarkastetaan joka kolmas vuosi oppilaiden ja henkilöstön terveyden edistämiseksi (Valtioneuvoston asetusneuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta 380/2009, 12§). Tarkastus tehdään yhteistyössä koulun ja sen oppilaiden, kouluterveydenhuollon, terveystarkastajan, henkilöstön työterveyshuollon, työsuojeluhenkilöstön ja tarvittaessa muiden asiantuntijoiden kanssa.

3.5 Yhteistyö terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen välillä

Kouluterveydenhuollon henkilöstö osallistuu terveystiedon opetukseen yhteisesti niin sovittaessa. Yhteistyötä terveysneuvonnan ja terveystiedon opetuksen välillä tehdään esimerkiksi terveydenhoitajan tietoiskujen tai oppituntivierailujen kautta. Kouluterveydenhoitaja on koululaisten ja koulu yhteisön terveyden edistämisen asiantuntija, oppilaiden ja vanhempien tukija sekä huolien havaintaja sekä jatkotutkimuksiin ja -hoitoon ohjaaja. Koululääkäri toimii kouluterveydenhuollon lääketieteellisenä asiantuntijana.

3.6 Poissaolojen seuraaminen, niistä ilmoittaminen ja niihin puuttuminen

Pielaveden kouluissa käytetään Pielaveden poissaolomallia (kuva 3.6.1 ja 3.6.2.) poissaolojen ennaltaehkäisyyn, puuttumiseen ja seurantaan.

Poissaoloihin (luvatun poissaolo, sairauspoissaolo ja muu huolestuttava poissaolo) puuttuminen perusopetuksessa

Opetuksen järjestäjän tulee ennaltaehkäistä perusopetukseen osallistuvan oppilaan poissaoloja sekä seurata ja puuttua niihin suunnitelmallisesti. Opetuksen järjestäjän tulee ilmoittaa luvattomista poissaoloista oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle. (POL 26 § 1.8.2023 alkaen)

ENNALTA EHKÄISEVÄ TYÖ

o oppilaiden, huoltajien ja kouluhenkilöstön osallisuuden ja yhteisöllisyyden lisääminen yhteisöllisen oppilashuollon keinoin

o oppilaan yksilöllinen ja myönteinen kohtaaminen

o kodin ja koulun sujuva yhteistyö

o oppimisen ja koulunkäynnin oikea-aikainen tuki

o tunne- ja vuorovaikutustaitojen kehittäminen

o kiusaamiseen ja häirintään puuttuminen

o oppilaiden läsnäolon systemaattinen ja jatkuva seuranta luokanopettajan/luokanvalvojan toimesta.

Näiden toteutus täsmennetään kouluittain lukuvuosisuunnitelmassa.

YLEISTÄ

Aineenopettajat seuraavat oppilaiden poissaoloja oppiainekohtaisesti ja ilmoittavat havainnoistaan luokanvalvojalle.

LUOKANOPETTAJA/LUOKANVALVOJA

Puutu **heti ja selvitä** oppilaan ja huoltajan kanssa seuraavat tapaukset:

- luvattomat poissaolot
- selvittämättömät poissaolot, poissaoloselvitykset puutteellisia
- toistuvat ja pitkäkestoiset sairauspoissaolot
- toistuvat poissaolot samasta oppiaineesta sekä tietyiltä viikonpäiviltä
- toistuvat myöhästymiset
- tunnilta kesken poistuminen, koulusta kesken päivän poistuminen
- oppilas on koulussa, mutta ei tunnilla

TYÖKALUJA POISSAOLON SYIDEN SELVITTÄMISEEN

Lapset puheeksi -mallin [lomake poissaolojen kartoitukseen \(s. 6 alkaen\)](#)

- voi käyttää apuna keskustelussa
- voi poimia asioita (tukisanoja) tapauskohtaisesti

Luokanopettaja/luokanvalvoja seuraa oppilaan poissaoloja jatkuvasti ja tekee yhteistyötä huoltajien kanssa.

3.7 Tapaturmien ehkäiseminen sekä ensiavun järjestäminen ja hoitoonohjaus

Kouluilla tapaturmia pyritään ennaltaehkäisemään yhteisillä järjestyssäännöillä, viestinnällä, huolehtimalla kouluympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta sekä seuraamalla läheltä piti -tilanteita sekä selvittämällä läheltä piti –tilanteisiin johtaneet tekijät. Perusopetuksen oppilaalle koulussa (sisältää kunnan järjestämän iltapäivätoiminnan ja kerhotoiminnan) ja koulumatkalla sekä koulun järjestämissä tilaisuuksissa kuten luokkaretkillä ja leirikoulussa sattuneen tapaturman hoito on maksuton. Sellaiset tapaturmat, jotka eivät vaadi lääketieteellistä apua, hoidetaan koululla. Asiaa hoitava aikuinen voi konsultoida terveydenhoitajaa tai terveyskeskuksen päivystystä puhelimitse. Mikäli tapaturma vaatii terveydenhuollon henkilöstön apua, asia hoidetaan terveydenhoitajan tai päivystyksen kanssa. Oppilaan kuljettaminen päivystykseen tapahtuu huoltajan kyydillä, taksilla, ambulanssilla tai viimesijaisena keinona henkilökunnan autolla. Tapaturmasta tehdään tapaturmailmoitus ja se palautetaan koulusihteerille, joka tekee sähköisen tapaturmailmoituksen vakuutusyhtiölle.

3.8 Tupakkatuotteiden, alkoholin ja muiden päihteiden käytön ehkäiseminen ja käyttöön puuttuminen

3.8.1 Ennaltaehkäisevä työ

Oppilaille ja heidän vanhemmilleen tarjotaan tietoa päihteistä ja niihin liittyvistä riskeistä opitunneilla, vanhempainilloissa sekä kunnan ehkäisevän päihdetyön ryhmän järjestämissä tapahtumissa.

Päihteiden käytön ehkäisy ja päihdekasvatus ovat osa laajempaa elämänhallintataitoja tukevaa kasvatusta. Siihen kuuluu mm. seuraavia asioita:

- Turvallinen ja kannustava oppimisympäristö, jossa tarjotaan monipuolista ja laadukasta perusopetusta
- Myönteisten oppimiskokemusten ja kouluviihtyvyyden takaaminen
- Avoin ja myönteinen ilmapiiri
- Fyysisesti viihtyisät ja siistit tilat
- Selkeät säännöt ja sopimukset
- Turvallisuuden panostaminen ja kiusaamisen ennaltaehkäisy (oppilaskunta, tukioppilaat, KiVa-koulu)
- Koulussa järjestettävät kerhot
- Tärkeää ennaltaehkäisyä on koulun yhteydenpito huoltajiin ja muihin yhteistyötahoihin
- Luokanvalvojalla on tärkeä rooli ryhmänsä johtajana. Välittäminen, luokkahengen ja yhteenkuuluvuuden vahvistaminen, yhteistyö vanhempien kanssa koko peruskoulun ajan.
- Vanhempainillat
- Terveystarkastusten terveystapaamiset ja -tarkastukset kaikilla luokilla.
- Yhteistyö koululääkärin kanssa, lääkärintarkastus 5. ja 8 lk.
- Koulun ulkopuolisia asiantuntijoita voi tarvittaessa käyttää ennaltaehkäisevässä päihdetyössä, kuten Ehkäpä-viikon toiminnassa.

3.8.2 Varhainen puuttuminen

Opettajat ja koulunkäynninohjaajat havainnoivat koulun arkea. Myös oppilaskunta- ja tukioppilastoiminta tukevat varhaista puuttumista, kun jokainen oppilas tuntee vastuunsa oppilastovereistaan ja kertoo heti havaitsemastaan päihteiden käytöstä tai välityksestä jollekin aikuiselle.

Poissaoloihin puututaan nopeasti eikä luvattomia poissaoloja hyväksytä seuraamuksitta. Käytetään Pielaveden kunnan poissaoloihin puuttumismallia.

3.8.3 Toimintatavat ongelmatilanteissa

Jokainen koulun aikuinen puuttuu välittömästi havaittuun päihteiden käyttöön ja toimii yhteisten sopimusten mukaisesti.

Oppilas tavattu tupakoimasta (myös sähkötupakan/nuuskan käytöstä koulun alueella)

- Asia saatetaan rehtorin ja luokanopettajan/-ohjaajan tietoon. Asiasta ja jatkoseuraamuksista keskustellaan oppilaan kanssa ja ollaan yhteydessä huoltajaan.
- Kurinpidolliset toimenpiteet tehdään järjestyssääntöjen mukaisesti antamalla jälki-istunto. Toisesta käyttökerrasta ollaan yhteydessä Ankkuripoliisiin ja lastensuojeluun huomioiden oppilaan ikä.
- Tupakkatuotteet/nuuska takavarikoidaan ja ilmoitetaan huoltajalle. Huoltajalla on kolme kuukautta aikaa hakea esine tai aine. Huoltajan kirjallisella suostumuksella esine tai aine voidaan todisteellisesti hävittää.

Myös hallussapidosta seuraa järjestyssääntöjen mukainen kurinpidollinen toimi.

Oppilas päihtyneenä koulussa

- Havainnon tehnyt aikuinen ottaa yhteyttä rehtorin. Keskustellaan ensin oppilaan kanssa.
- Oppilaan huoltaja kutsutaan koululle selvittämään tilannetta, jonka jälkeen heidät ohjataan terveyskeskuksen päivystykseen, jossa tilannetta arvioidaan.
- Jos päihteiden alainen on sekavassa tilassa, kutsutaan ambulanssi ja pyydetään huoltaja tulemaan paikalle.
- Tehdään lastensuojeluilmoitus

Epäily oppilaan hallussa olevista päihteistä/päihteiden välittämisestä koulun alueella

- Otetaan yhteys rehtoriin. Hän yhdessä työparin kanssa keskustelee oppilaan kanssa. Selvitetään epäilyn aiheellisuus.
- Oppilaan huoltaja kutsutaan tarvittaessa paikalle tai ainakin häntä informoidaan tilanteesta.
- Tapahtuma kirjataan Wilmaan.

3.9 Koulukuljetusten odotusaikoja ja turvallisuutta koskevat ohjeet

Alakoulut

Oppilaille on järjestettävä valvottu ja turvallinen koulukyyti ja odotuspaikka ja – aika. Koulukuljetukset tulee suorittaa peruskoulun kasvatustavoitteita noudattaen. Kuljettajan on muistutettava turvavöiden käytöstä alle 15- vuotiaita sekä ilmoitettava koululle, mikäli havaitsee reitin aikana kiusaamista. Kuljettaja vastaa hyvän järjestyksen säilymisestä matkan aikana. Oppilaiden on annettava työskentelyrauha kuljettajalle. Kuljettaja määrittelee, voiko oppilas käyttää kännykkää matkan aikana ja voivatko äänet olla päällä. Kuljettaja ilmoittaa viipymättä koululle, mikäli aikatauluihin tulee viivästys syystä tai toisesta.

Koulukyytien sallittu maksiminopeus on 80 km/h. Kuljettajalta on löydettävä lista kuljetettavista oppilaista. Kuormitus rekisteriotteen mukaan paitsi tilataksit joko 11 tai 12 oppilasta. Kuljettaja huolehtii turvallisista pysähtymispaikoista ja opastaa koululaisia autosta poistumisessa. Kuljettajan on hyvä muistuttaa myös heijastimien ja heijastinliivien käytöstä.

Kuljetusoppilaat noudetaan Säviän koululla aamuisin koulunkäynninohjaajan toimesta bussipysäkiltä. Ohjaaja valvoo aamuvälitunnin. Koulun päättyessä klo 14.45, ohjaaja saattaa oppilaat bussipysäkille. Perjantaisin, kerhojen päättyttyä, oppilaat kävelevät itse bussipysäkille. Taksikyydeillä kulkevat oppilaat lähtevät valvotusti autoihin koulun pihasta.

Rannankylän koululla koulukyydit jättävät ja hakevat oppilaat puukoulun ja liikuntahallin välillä olevalle pihatielle. Tie on suljettu muulta liikenneltä. Huoltajat ohjataan tuomaan lapset joko kivikoulun taakse tai liikuntahallin pihaan liikenneturvallisuus huomioiden. Koulun läheisyydessä asuvia oppilaita kannustetaan liikunnalliseen elämäntapaan mm. kulkemaan koulumatkat itse. Klo 13 ja 15 koulukyydit ovat valvottuja opettajien tai koulunkäynninohjaajien toimesta valvontalistan mukaisesti.

Pohjois-Pielavedellä kyytioppilaat tulevat koulukyydeissä koulun pihaan. Ohjaaja hoitaa aamuvalvonnan. Koulun päättyttyä kyyditysoppilaat lähtevät taksikyydeillä suoraan koulun pihasta kotiin.

3.10 Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Kiusaamisen, väkivallan ja erilaisen häirinnän ehkäisy on tärkeä osa koulujen yhteisöllistä oppilashuoltotyötä. Perusopetuslain mukaan jokaisella lapsella ja nuorella on oikeus turvalliseen oppimisympäristöön, johon kuuluvat psyykinen, sosiaalinen sekä fyysinen ulottuvuus.

Tässä suunnitelmassa kuvataan Opetushallituksen ohjeistuksen mukaisesti kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän tunnistaminen, ehkäiseminen ja niihin puuttuminen.

Mitä kiusaaminen on?

Kiusaamista on se, että yhdelle ja samalle oppilaalle aiheutetaan toistuvasti vahinkoa tai pahaa mieltä.

Hiljaista kiusaamista on esimerkiksi ryhmästä eristäminen, selän takana puhuminen, tuijottaminen, ilmeily, selän kääntäminen, vaikeneminen ja huokailu.

Sanallista kiusaamista on esimerkiksi nimittely, juoruilu, ilkkuminen, nauraminen, kuiskuttelu ja uhkailu.

Fyysistä kiusaamista on esimerkiksi töniminen, tavaroiden ottaminen ja piilottelu, vaatteista repiminen ja lyöminen.

Kännykän tai netin kautta kiusaaminen on esimerkiksi huhujen levittäminen, mustamaalaus, töykeät ja ilkeät kommentit, halveksunta, uhkailu ja ärsyttäminen, noloksi tekeminen, epämiellyttävät vihjailevat viestit, yksityisen tiedon jakaminen tai toisen huijaaminen oman yksityisen tiedon jakamiseen, ryhmästä eristäminen ja poissulkeminen tai ryhmään lisääminen luvatta.

Riidat ja erimielisyydet eroavat kiusaamisesta siinä, että ne ovat usein hetkellisiä, eikä niiden kohteeksi joudu yksi ja sama oppilas.

Mitä väkivallalta ja aggressiivisuus ovat?

Kaikki toiminta, mikä rikkoo ihmisen oikeutta fyysiseen ja henkiseen koskemattomuuteen, on väkivallata. Aggressiivisuus on käytöstä, jolla tuotetaan toisille harmia ja jossa toisen tunteista ei välitetä. Aggressiivisuutta esiintyy suorana väkivaltana sekä epäsuoremmassa muodossa alistamisena, mitätöimisena ja huomioimatta jättämisena.

Mitä häirintä on?

Häirinnällä tarkoitetaan toisen tai toisten arvon ja koskemattomuuden tarkoituksellista tai tosiallista loukkaamista siten, että luodaan epämiellyttävä, kiusallinen, nöyryyttävä, halventava, uhkaava, vihamielinen tai hyökkäävä ilmapiiri.

Sukupuolista häirintää on ei-toivottu huomio, joka liittyy sukupuoleen. Se voi olla esimerkiksi alentava tai halventava puhe toisen sukupuolesta, sukupuoleen liittyvä kiusaaminen ja teot, jotka saavat tuntemaan olon pelokkaaksi, loukkaantuneeksi, noloksi, kiusaantuneeksi tai vihaiseksi.

Seksuaalista häirintää on muun muassa vihjailu ja seksuaalisesti värityneet vitsit, pukeutumista, vartaloa ja yksityiselämää koskevat puheet ja kysymykset. Ehdottelu, vaatiminen, fyysinen koskeminen ja lapsen tai nuoren altistaminen ikään kuulumattomalle seksuaalisuudelle on seksuaalista häirintää. Häirintää voi tapahtua myös puhelimen ja netin välityksellä.

Kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäiseminen

Koulun henkilökunta ohjaa oppilaita vastuuntuntoon ja hyvään käytökseen. On tärkeää luoda turvallinen kouluuyhteisö, jossa korostetaan yhteisöllisyyttä, hyvinvointia ja työrauhan ylläpitämistä.

Kiusaamis-, väkivalta- ja häirintätilanteita ennaltaehkäistään luomalla luottamuksen ilmapiiri, joka kannustaa kertomaan kiusaamisesta, väkivallasta tai häirinnästä aikuisille. Aikuisten tulee olla kiinnostuneita lasten ja nuorten kuulumisista, huolehtia riittävästä valvonnasta ja puuttua heti ongelmallisiin tilanteisiin.

Kouluilla on mm. kirjatut järjestyssäännöt, tasa-arvo- ja yhdenmukaisuussuunnitelma sekä kurinpitosuunnitelma. Säännöt ja kirjatut toimintatavat ovat osa koulun turvallisuussuunnitelmaa.

Koulussa harjoitellaan tunne- ja vuorovaikutustaitoja. Kaikkien koulussa työskentelevien tulee kohdella toisiaan kunnioittavasti ja tasavertaisesti. **Puustellin koulussa kiusaamista ennaltaehkäistään myös Kiva Koulu-toimintamalliin kuuluvilla oppitunneilla.**

Alakoulujen osalta tunne- ja vuorovaikutustaitojen opiskelu sekä empatiataitojen harjoittelu ja kiusaamisen ehkäiseminen kulkee läpäisyperiaatteella mukana koko opetussuunnitelmassa.

Koulun henkilökunta on tietoinen ja sitoutunut kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ennaltaehkäisevään toimintaan ja näihin puuttumiseen. Koulussa pyritään avoimeen vuorovaikutukseen ja suvaitsevan toimintakulttuurin syntymiseen. Kaikille tehdään selväksi, ettei minkäänlaista kiusaamista, syrjintää, väkivaltaa tai häirintää hyväksytä.

Kouluissa on käytössä oppilaskunta- sekä tuki/kummioppilastoimintaa. Alakoulujen yhteinen lapsiparlamentti pohtii myös lasten hyvinvoinnin edistämistä.

Koulun toimintatavoista ja ohjeista tiedotetaan huoltajia vanhempainilloissa ja koulun kotisivuilla.

Kiusaamiseen, väkivaltaa ja häirintään puuttuminen

Koulussa puututaan kaikkeen epäasialliseen käyttäytymiseen ja kielenkäyttöön. Oppilaita rohkaistaan kertomaan kiusaamisesta, häirinnästä ja epäkohdista koulun henkilökunnalle ja huoltajille. Kun henkilökunnalle tulee tieto tai epäily kiusaamisesta tai häirinnästä, tiedon saanut aikuinen selvittää tilannetta asian vaatimalla tavalla niin, että oppilaat saavat kuulluksi tulemisen kokemuksen.

- Yksittäisessä tilanteessa tilanteen havainnut aikuinen keskustelee ja selvittää tilanteen yhdessä osallisten kanssa
- Epäasialliseen käytökseen ja häirintään puututaan heti ja tarvittaessa järjestetään asiasta kasvatustalkoot
- Toistuvaan kiusaamiseen tai häirintään puututaan koulussa sovittujen käytänteiden mukaisesti.

Kiusaamiseen puuttumisen toimintamalli

1. Oppilaita rohkaistaan kertomaan kiusaamisesta. Puuttumisen pohjana voi olla havainto, epäily tai oppilaan/huoltajan huoli.
2. Jokainen koulussa työskentelevä aikuinen puuttuu kiusaamistilanteeseen heti.
3. Sovitaan asian selvittämisestä vastaavat aikuiset. Selvitetään mitä on tapahtunut ja ketkä ovat osallisia.
4. Keskustelu kiusatun kanssa.
5. Keskustelu kiusaajan kanssa/ kiusaamiseen osallistuneiden oppilaiden kanssa.
6. Tiedotetaan tilanteesta asianosaisten huoltajia.
7. Jatkoimenpiteet: esim. anteeksipyyntö, yhteinen keskustelu, lupaukset, kurinpitorangaistukset. Sovitaan tarvittaessa tuki ja jälkihoito.
8. Tarvittaessa kutsutaan kiusatun ja kiusaajan huoltajat koululle tapaamiseen.
9. Sovitaan tapauskohtaisesti tilanteen seuranta ja seurantakeskustelu. Seuranta-keskustelussa kiusatun kanssa selvitetään tilannetta, onko kiusaaminen loppunut/jatkunut. Kiusaajalta kysytään, ovatko yhdessä tehdyt lupaukset pitäneet. Tarkoituksena on saada aikaan pysyvä muutos, jotta kiusaaminen ei toistu.
10. Tilannetta seurataan aktiivisesti koulun kaikkien aikuisten avulla.
11. Jos toimintamallin mukainen käsittely ei auta, ryhdytään jatkotoimenpiteisiin:
  - Kiusaamista jatkanut oppilas kutsutaan huoltajineen koululle keskustelemaan asiasta.
  - Pyydetään kuraattorin apua.
  - Kutsutaan koolle yksilöllinen oppilashuoltotyöryhmä.
  - Otetaan yhteys lastensuojeluun/poliisiin.

Puustellin koulussa kiusaamiseen puututaan ja sitä selvitetään Kiva Koulu-toimintamallin mukaisesti.

Häirintään puuttuminen

- Tilanteen havainnut on velvollinen puuttumaan asiaan ja viemään asiaa eteenpäin
- Tapahtuman kulku selvitetään ja osapuolia kuullaan
- Keskustellaan huolta herättävästä asiasta oppilaan kanssa kahden kesken
- Ollaan yhteydessä huoltajiin
- Ilmoitetaan rehtorille tietoon tulleesta häirinnästä
- Arvioidaan, onko häirintää tapahtunut ja päätetään toimenpiteistä sekä seurannasta
- Häirintään syyllistyneelle määrätään tarvittavat seuraamukset
- Ilmoitetaan asiasta vakavuusasteen mukaisesti oppilashuoltohenkilöstölle
- Oppilashuolto tarjoaa tarvittavan tuen asianosaisille
- Vakavimmissa tapauksissa ilmoitetaan asiasta lastensuojeluun
- Jos asiassa epäillään rikosta, tehdään tutkintapyyntö poliisille

Koulun opettajan tai rehtorin tulee ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle (Perusopetuslaki 29§)

Koulun ilmapiiriä arvioidaan aktiivisesti havainnoimalla ja oppilaille tehtävillä kyselyillä (Puustellin koulussa Kiva koulu- kysely kerran vuodessa). Kouluterveydenhuolto seuraa oppilaiden hyvinvointia terveystarkastusten yhteydessä. Koulun yhteisöllinen oppilashuoltoryhmä seuraa ja arvioi tilannetta luokkien ja koko koulun tasolla.

Kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ennaltaehkäisystä ja puuttumisesta tiedotetaan lukuvuoden alussa oppilaita ja huoltajia. Suunnitelma oppilaiden suojaamiseksi kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä löytyy koulun Peda.net-sivulta.

Jokaisen lukuvuoden alussa käydään henkilökunnan kanssa läpi Suunnitelma oppilaiden suojelemiseksi kiusaamiselta, väkivallalta ja häirinnältä. Suunnitelmaa päivitetään tarvittaessa.

3.11 Toiminta äkillisissä kriiseissä ja uhka- ja vaaratilanteissa

Kriisisuunnitelma

Oppilaalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, johon kuuluu fyysinen, psyykinen, sosiaalinen ja pedagoginen turvallisuus. Turvallisuuden varmistaminen edellyttää opetuksen järjestäjältä suunnitelmallista toimintakulttuurin kehittämistä, yhteistä valmistelua ja yhteisten toimintatapojen luomista koulujen kanssa. Opetuksen järjestäjä perehdyttää henkilöstönsä ja opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaiset toimintatapoihin erilaisissa ongelmatilanteissa sekä huolehtii tiedottamisesta ja suunnitelmien päivityksestä.

Määritelmä: Kriisiksi määritellään oppilaan tai koulun työntekijän kuolema, oppilaan lähiomaisen kuolema tai itsemurha, mutta myös vakava onnettomuus, kouluväkivalta,

hysterisyyttä aiheuttava huhu, tulipalo tai muu uhkatilanne. Tarkoituksena on toimia heti, jotta apua tarvitsevat saadaan seurantaan ja välttään asiaa suurentelevilta huhuilta.

Koulun kriisiryhmään kuuluvat rehtori tai koulunjohtaja, esihenkilön työpari, oppilaanohjaaja, kouluterveydenhoitaja, opiskeluhuollon kuraattori ja opiskeluhuollon psykologi.

Kriisiryhmän tehtävät: kriisiryhmä kutsutaan koulun rehtorin avuksi kriisitilanteessa. Konsultoidaan Pohjois-Savon hyvinvointialueen sosiaali- ja kriisipäivystystä. Koulun kriisiryhmä kutsuu tarvittaessa henkilökunnan koolle, miettii jatkotoimenpiteet yhdessä kodin kanssa, harkitsee ulkopuolisen avun tarvetta henkilökunnalle ja oppilaille, pitää kriisisuunnitelman ajan tasalla, ylläpitää kouluttautumista kriisityöhön, perehdyttää uudet työyhteisön jäsenet.

Kriisitoiminnasta tiedotetaan henkilökuntaa, vanhempia vanhempainilloissa ja myös oppilaita tiedotetaan kriisitoiminnasta.

Kriisitilanteessa tiedottaminen:

Henkilö, joka on saanut tiedon tapahtuneesta, on vastuussa siihen asti, kun hän on välittänyt tiedon rehtorille.

Rehtori selvittää:

- * mitä asia koskee
- * mitä on tapahtunut ja missä
- * miten kaikki tapahtui ja mitä tapahtumasta tiedetään

Jos rehtori ei ole paikalla, vararehtori on vastuussa.

Rehtori kutsuu kriisiryhmän avukseen. Opettajakuntaa ja muuta koulun henkilökuntaa informoidaan tapahtuneesta. Opettajat saavat ohjeita asian käsittelystä luokissa. Tärkeää on antaa oikeita tietoja ja estää siten huhuja.

Kaikki tiedottaminen tapahtuu ensisijaisesti rehtorin kautta.

Toimintamalleja eri kriisitilanteissa

Onnettomuus koulussa:	Hälytä ambulanssi/muut opettajat avuksi
	Aloita ensiapu
	Tieto terveydenhoitajalle tai terveyskeskukseen
	Tieto rehtorille/kriisiryhmälle/henkilökunnalle
	Oppilaat pois onnettomuuspaikalta
	Silminnäkijät erilleen; heistä pidetään erityistä huolta
	Ilmoitus huoltajalle mahdollisimman pian
	Asian käsittely luokissa
	Kirjallinen viesti koteihin asiasta
	Järkyttyneimmät oppilaat koteihin vain aikuisen mukana

Asian jälkikäsitteily luokissa

Oppilaiden seuranta

Oppilaan kuolema: Oppilaan kuolemasta perheelle ilmoittaa pappi, poliisi tai sairaala.

Tiedon saanut opettaja informoi rehtoria

Rehtori informoi opettajia ja muuta henkilökuntaa

Luokanopettaja neuvottelee kriisiryhmän kanssa, kuka toimii perheen yhdyshenkilönä

Perheen toivomuksia kunnioitetaan kaikissa asioissa, etenkin asiasta tiedottamisessa

Keskustelu luokissa/muistaminen

Oppilaiden seuranta

Opettajan tai koulun muuhun henkilökuntaan kuuluvan kuolema:

Rehtori informoi henkilökuntaa/luokkia yhteisesti.

Kriisiryhmä keskustelee ulkopuolisen avun tarpeesta

Jälkikäsitteily henkilökunnalle

Keskustelu luokissa

Muistaminen: suruliputus, hiljainen hetki, hautajaiset jne.

Oppilaiden seurantaa

Oppilaan lähiomaisen kuolema:

Tieto rehtorille ja kriisiryhmälle

Tieto kaikille opettajille ja ohjaajille

Kotoa lupa saada kertoa asiasta muulle luokalle

Luokan huomio oppilaalle huoltajien toivomalla tavalla

Oppilaalle keskustelumahdollisuus

Oppilaan seurantaa

Itsemurhan uhka:

Puhu oppilaan kanssa: älä jätä yksin, tarjoudu pohtimaan ongelmaa, ei ratkaisemaan sitä.

Kaikki vihjeet otettava todesta

Yhteys kotiin, kouluterveydenhuoltoon sekä kuraattoriin.

Itsemurha: Koskettaa aina koko kouluyhteisöä. KODIN KANSSA SOVITTAVA, MITEN TOIMITAAN. Jälkikäsitteily erittäin tärkeää.

Tieto rehtorille/kriisiryhmälle

Tieto koulun henkilökunnalle

Tieto oppilaille: perheeltä lupa kertoa tosiasiat, jotta perättömät huhut estettäisiin

Tiedote mahdollisista reaktioista ainakin oman luokan koteihin

Jälkikäsitteily henkilökunnalle

ERITYINEN TUKI JA SEURANTA SLMINNÄKIJÖILLE JA LÄHIMILLE YSTÄVILLE

Keskustelu luokissa

Oppilaiden seuranta

Muistaminen koulussa ja luokassa

Väkivalta tai väkivallan uhka:

Tartuttava tilanteeseen, yhteys kriisiryhmään ja rehtoriin

Rehtori informoi muita tapahtuneesta

Yhteys poliisiin/vanhempiin

Päihteet ks. toimintamalli päihteisiin liittyvissä ongelmatilanteissa

Vakava uhkatilanne:

Näitä ovat mm. suuronnettomuus, tulipalo, ammuskelu jne.

Kriisiryhmä ja opettajat auttavat tilanteessa mukana olleita

Tiedotus

Suuronnettomuuden jälkihoito ihmisille järjestetään viranomaisten pyynnöstä

Kriisitilanteen arviointi: Henkilökunta arvioi kriisiryhmän kanssa, miten tilanne hoidettiin. Tarvittaessa konsultoidaan mukana olleita ja tehdään tarvittavat muutokset kriisivalmiusohjelmaan.

4 YKSILÖKOHTAISEN OPPILASHUOLLON JÄRJESTÄMINEN

Yksilökohtaisella opiskeluhoollolla tarkoitetaan kouluterveydenhuollon palveluja, opiskeluhoollon kuraattori- ja psykologipalveluja sekä yksittäistä oppilasta koskevaa monialaista yksilökohtaista opiskeluhoolltoa, jota toteutetaan monialaisessa

asiantuntijaryhmässä. Yksilökohtaisessa opiskeluhuollossa seurataan ja edistetään oppilaan kokonaisvaltaista terveyttä, hyvinvointia, osallisuutta ja oppimista, ehkäistään ongelmia ja tarjotaan varhaista tukea. Yksilökohtainen opiskeluhoito perustuu aina oppilaan sekä tarvittaessa huoltajan suostumukseen. Oppilaan osallisuus ja mielipiteet otetaan huomioon toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä ja kehitystasonsa mukaisesti. Yksilökohtaisessa työssä noudatetaan tietojen luovuttamista, saamista ja salassapitoa koskevia säännöksiä.

4.1 Yhteistyö kouluterveydenhuollon laajoissa terveystarkastuksissa

Laajat terveystarkastukset tehdään vuosiluokilla 1, 5 ja 8. Terveystarkastaja sopii luokanvalvojien/luokanopettajien kanssa lomakkeiden jakamisesta oppilaille oppitunnilla ja kertoo samalla terveystarkastuksesta tarkemmin. Yläkoululla lomake palautetaan kansliassa olevaan terveydenhoitajan lokeroon tai suoraan terveydenhoitajalle. Terveystarkastaja toimittaa opettajan täytettäväksi tarkoitetut lomakkeet opettajalle henkilökohtaisesti.

4.2 Oppilaan sairauden vaatiman hoidon, erityisruokavalion tai lääkityksen järjestäminen koulussa

Oppilaan sairastuessa kesken koulupäivän opettaja on yhteydessä huoltajaan. Terveystarkastaja hoitaa paikalla ollessaan äkilliset sairausasiat. Jos terveystarkastaja ei ole henkilökohtaisesti paikalla, tulee vakavissa sairaustapauksissa ottaa yhteyttä omaan terveysasemaan. Sairauden hoito ja tutkimus kuuluvat terveysasemille. Tarttuvissa taudeissa jokainen koulun aikuinen voi päästää oppilaan kotiin ja ilmoittaa asiasta oppilaan huoltajille.

Tapaturma-asioissa ensiavun antaa tilanteessa ensimmäisenä paikalle tullut koulun henkilökunnan toimija ja ohjaa oppilaan tarvittaessa terveydenhoitajan luokse sekä on yhteydessä oppilaan huoltajaan. Vakavimmissa tilanteissa oppilas toimitetaan terveyskeskukseen.

Vanhemmat ilmoittavat oppilaan erityisruokavaliosta terveydenhoitajalle, joka kirjoittaa todistuksen. Huoltaja toimittaa todistuksen ruokailun järjestävälle taholle.

Oppilaskohtaiset lääkehoitosuunnitelmat tehdään pitkäaikaissairaille yhteistyössä huoltajien, opettajan ja koulunkäynninohjaajien kanssa. Tarvittaessa terveydenhoitaja voi osallistua suunnitelman tekemiseen. Lääkehoitosuunnitelmat säilytetään kansliassa lukittavassa kaapissa. Lääkehoitosuunnitelmaan kirjattu vastuuhenkilö tiedottaa suunnitelmasta terveydenhoitajaa, muita opettajia ja koulun henkilöstöä.

Lääkehoitoon kouluttamatonta henkilöstöä ovat esimerkiksi opettajat ja koulunkäynninohjaajat, joiden koulutukseen ei sisälly lääkehoidon opintoja. Lääkehoitoon kouluttamaton työntekijä tarvitsee aina lääkehoitokoulutusta ja -perehdytystä ennen lääkehoidon toteuttamiseen osallistumisesta. Lääkehoito ja terveyden seuranta kuuluvat ensisijaisesti koulunkäynninohjaajille.

Mikäli oppilaan sairaus tai vamma väliaikaisesti vaikeuttaa osallistumista jonkun tai joidenkin oppiaineiden tunneille, tulee oppilaalle järjestää oppitunnilla ensisijaisesti sellaista toimintaa, joka edesauttaa hänen terveydentilansa kohenemista, edistymistä oppiaineen/ oppiaineiden opiskelussa sekä mahdollistaa oppilaan mahdollisuudet antaa näyttöä osaamisessaan ko. oppiaineessa. Tämä vaatii opettajalta eriyttämistä. Mikäli oppilas ei terveydentilansa vuoksi pysty osallistumaan lainkaan oppitunnin aktiviteetteihin, tulee tehdä erityisjärjestelyjä (mikäli mahdollista), joiden toteuttamista varten tehdään hallintopäätös.

Luokanopettaja/luokanvalvoja valmistee pedagogisen arvion. Oppilaalle laaditaan oppimissuunnitelma yhdessä oppilaan, huoltajien ja mahdollisten sidosryhmien kanssa moniammatillisesti. Oppimissuunnitelmassa tulee esittää oppilasta koskevat opetuksen järjestelyt sekä arviointi ja seuranta. Mikäli todetaan, että oppilas tarvitsee pidempiaikaista tukea oppiaineessa, pohditaan erityisen tuen yksilöllistämistä moniammatillisesti. Ennen yksilöllistämistä kokeillaan painoalueittain opiskelua. Yksilöllistämisen jälkeen voidaan pohtia mahdollista vapauttamista täysin oppiaineen opiskelussa.

4.3 Yhteistyö oppilaskohtaisten tukitoimien, joustavan perusopetuksen sekä sairaalaopetuksen yhteydessä

Oppilaskohtaisia tukitoimia järjestettäessä pyritään huomioimaan yksilölliset oppimisvaikeudet sekä oppilaan oppimistyyli. Opetuksessa keskitytään paitsi perustaitoihin, myös oppilaan itseluottamuksen herättämiseen ja tukemiseen sekä taitotason sopeuttamiseen oppilaan oppimiskykyä vastaavaksi.

Oppilas saa tukea joustavasti, pitkäjänteisesti ja suunnitelmallisesti oppilaan tarpeista lähtien. Tuki voi olla tilapäistä tai jatkuvaa, vähäistä tai vahvaa sekä yhdestä tai useammasta tukimuodosta koostuvaa.

Tuen järjestämisen lähtökohtana ovat lapsen ja ryhmän vahvuudet ja oppimis- ja kehitystarpeet. Huomiota kiinnitetään oppimisvaikeuksien ennaltaehkäisyyn sekä varhaiseen tunnistamiseen ja tukeen. Myös oppimisen edellytyksiä tukevat oppimisjärjestelyt pyritään toteuttamaan mahdollisimman hyvin.

Perusopetuksessa opetus järjestetään jokaisen oppilaan oman ikäkauden ja edellytysten mukaisesti. Kun lapsi tarvitsee tukea oppimiseen, se toteutetaan joko ryhmäkohtaisina tukimuotoina tai oppilaskohtaisina tukitoimina. Oppilaskohtaisia tukitoimia saavilla oppilailla voi olla laajempia oppimisen pulmia tai vaikeuksia esimerkiksi lukemisessa, kirjoittamisessa, puheen tuottamisessa, tarkkaavaisuudessa, keskittymisessä, motoriikassa, hahmottamisessa, aistitoiminnoissa tai sosiaalisessa vuorovaikutuksessa.

Ryhmäkohtaisiin tukimuotoihin on varattava lukuvuosittain 0,122 opetustuntia/koulun oppilas/viikko. Näitä tukimuotoja ovat opettajan antama yleinen tukiopeutus, opetuskielen tukiopeutus sekä erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä.

Oppilaskohtaisia tukitoimia annetaan, kun ryhmäkohtaiset tukimuodot eivät riitä. Niitä annetaan yksilöllisiin tarpeisiin perustuen ja säännöllisesti ja ne vaativat tukitoimien tarpeen arvion, tuen toteuttamissuunnitelman ja tukea koskevan päätöksen. Oppilaskohtaisia tukitoimia ovat erityisopettajan opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä, erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetus pienryhmässä, erityisluokanopettajan opetus erityisluokassa sekä tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä apuvälineet.

Oppisisältöjen ja oppimisen tuen suunnittelu oppimissuunnitelmaan tehdään yhdessä erityisopettajan, luokanopettajan sekä vanhempien kanssa. Korjaavaa opetusta suunnitellaan yhteistyössä ja seurataan seuratietien vaikutusta oppilaan oppimispolun aikana (esim. LUKIMAT, ALLU-testi, MAKEKO, Digilukuseula).

Alavan koulu on Pielaveden oppilaiden sairaalakoulu. Mikäli yksilöllisessä asiantuntija ryhmässä tulee ilmi koulunkäyntiin ja oppimiseen liittyviä asioita, jotka ovat välttämättömiä oppilaan opetuksen kolmiportaisen tuen, joustavan perusopetuksen tai sairaalaopetuksen järjestämisen kannalta, oppilashuollon työntekijät saavat kertoa niistä opetuksen järjestäjälle, jotta oppilaan tuki saadaan järjestettyä oppilasta hyödyttävällä tavalla.

Oppilaan siirtyessä sairaalakouluun, tulee sairaalakoulun opettajille antaa tieto mahdollisesta eriyttämisen tarpeesta. Lisäksi tieto siitä, mistä oppilas jatkaa opiskelua eri oppiaineissa. Oppilaan lähtiessä sairaalakoulusta, käydään tiedonvaihto oppilaan edistymisestä ja mahdollisista rajoitteista. Tarvittaessa järjestetään tapaaminen sairaalakoulun erityisopettajan ja luokanopettajan kesken.

4.4 Oppilashuollon tuki kurinpitorangeistuksen tai opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä.

Perusopetuslain 36§ mukaan oppilaalle, jolle on määrätty 36§ mukainen kurinpitotoimi tai jolta opetus on evätty jäljellä olevan työpäivän ajaksi ja enintään seuraavaksi työpäiväksi, järjestetään oppilashuolto. Oppilasta ei saa jättää ilman valvontaa, mikäli hänet on poistettu luokasta.

4.5 Asiantuntijaryhmän kokoaminen ja suostumuksen hankkiminen sekä ryhmän yhtenäiset menettelytavat yksittäistä oppilasta koskevan asian käsittelyssä

Yksilökohtainen asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen oppilaan tai oppilasryhmän tuen tarpeen selvittämiseksi ja opiskeluhuollon palvelujen järjestämiseksi yhteistyössä huoltajien ja/tai oppilaan kanssa. Ryhmän kokoaa se opetushenkilöstön tai opiskeluhuollon palveluiden edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Ryhmän kokoonpano perustuu tapauskohtaiseen harkintaan ja käsiteltävään asiaan. Ryhmään nimeäminen edellyttää aina oppilaan tai huoltajan suostumusta. Ryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön. Oppilaan osallisuus, omat toivomukset ja mielipiteet häntä koskevista toimenpiteistä ja ratkaisuisista otetaan huomioon hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muiden henkilökohtaisten edellytystensä mukaisesti. Asiantuntijaryhmän tapaamisista laaditaan muistio Wilman lomakepohjalle opiskelijakohtainen muistio. Alakouluissa voidaan käyttää Tukitoimet-lomaketta.

Ryhmän vastuuhenkilö kirjaa yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi olennaiset ja tarpeelliset asiat muistioon. Kirjauksia voivat tehdä myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet. Yksilökohtainen opiskeluhoitokertomus laaditaan jatkuvaan muotoon, joka etenee aikajärjestyksessä. Muistio tulostetaan ja säilytetään oppilaan oppilasasiakirjoissa lukollisessa kaapissa.

4.6 Opiskeluhoitokertomusten laatiminen ja säilytys

Yksittäistä oppilasta koskevan asian käsittelystä asiantuntijaryhmässä laaditaan oppilashuoltokertomus Wilman lomakepohjalle opiskelijakohtainen muistio. Ryhmän vastuuhenkilö kirjaa yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi välttämättömät tiedot oppilashuoltokertomukseen. Kirjauksia voivat tehdä myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet. Kertomus laaditaan jatkuvaan muotoon, joka etenee aikajärjestyksessä. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki edellyttää, että kertomukseen kirjataan seuraavat asiat:

- yksittäisen oppilaan nimi, henkilötunnus, kotikunta ja yhteystiedot sekä alaikäisen oppilaan huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot
- kirjauksen päivämäärä sekä kirjauksen tekijä ja hänen ammatti- tai virka-asemansa,
- kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa

- asian aihe ja vireille panija
- oppilaan tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet kuten arviot, tutkimukset ja selvitykset
- toteutetut toimenpiteet kuten yhteistyö eri tahojen kanssa sekä aiemmat ja nykyiset tukitoimet
- tiedot asian käsittelystä ryhmän kokouksessa, tehdyt päätökset ja niiden toteuttamissuunnitelma
- toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot
- Jos sivulliselle annetaan oppilashuoltokertomukseen sisältyviä tietoja, asiakirjaan on lisäksi merkittävä mitä tietoja, kenelle sivulliselle ja millä perusteella tietoja on luovutettu.

Wilman opiskelijakohtainen muistio tulostetaan ja laitetaan talteen lukolliseen kaappiin.

4.7 Yhteistyö koulun ulkopuolisten palvelujen ja yhteistyökumppaneiden kanssa

Koulun yhteistyökumppaneita ovat eri opiskeluhoollolliset ja pedagogiset asiantuntijatahot. Tarvittaessa koulu tekee yhteistyötä (esim. palaverit) ja konsultoi myös muita yhteistyötahoja esim. lastensuojelu, lasten- ja nuorisopsykiatrisen työryhmä (Lanu), KYS, asiantuntijapalveluja tarjoavat valtion koulut.

Yhteistyötahoja:

Koulukuraattori

Koulukuraattoripalvelut ovat osa esi- ja perusopetuksessa tehtävää opiskeluhooltotyötä. Kuraattori tuo kouluyhteisöön sosiaalialan asiantuntemusta. Koulukuraattori tukee oppilaiden koulunkäyntiä, sosiaalisia suhteita ja hyvinvointia. Koulukuraattori tekee koululla sekä yksilötyötä että yhteisöllistä työtä, jonka tavoitteena on edistää koko oppilaitosyhteisön hyvinvointia.

Koulukuraattorin työ sisältää mm. ohjaus- ja tukikäyntejä, neuvontaa sekä tarvittavan tuen järjestämistä yhteistyössä oppilaitoksen, perheiden ja yhteistyötahojen kanssa. Yksilötyö on pääasiallisesti lyhytkestoista ja työn painopiste on kartoittavassa, ennaltaehkäisevässä ja varhaisen vaiheen tuessa.

Oppilaalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluhoollon koulukuraattorin tai koulupsykologin kanssa viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä sen jälkeen, kun oppilas opiskelija tai huoltaja on tapaamista pyytänyt. Kiireellisissä tilanteissa mahdollisuus on järjestettävä jo samana tai seuraavana työpäivä.

Terveydenhoitaja

Kouluterveydenhuolto on peruskoululaisille ja heidän perheilleen suunnattu lakisääteinen terveystarkastus, joka on saatavilla koulupäivien aikana koululla tai sen välittömässä läheisyydessä. Kouluterveydenhuollossa työskentelee terveydenhoitaja ja lääkäri.

Koko ikäluokan kattavat vuosittaiset terveystarkastukset muodostavat kouluterveydenhuollon toiminnan rungon. Peruskoulun aikana järjestetään kolme laajaa terveystarkastusta (1., 5., sekä 8. luokka), joissa selvitetään koko perheen terveyttä ja hyvinvointia. Tarkoituksena on tunnistaa tuen tarpeet varhaisessa vaiheessa ja vahvistaa vanhempien tukea.

Kouluterveydenhuolto on osa koulujen monialaista opiskeluhoitoa. Yhteistyötä tehdään opettajien, kuraattorien ja psykologien kanssa sekä yhteisöllisen että yksilökohtaisen opiskeluhoitoon työssä.

Kouluterveydenhuolto on myös mukana laatimassa ja päivittämässä opetuksen järjestäjän opiskeluhoitosuunnitelmaa. Kouluterveydenhuolto on Pohjois-Savon hyvinvointialueella myös osa perhekeskuksen terveystalveluja.

Koulupsykologi

Psykologipalvelut ovat osa esi- ja perusopetuksessa tehtävää opiskeluhoitotyötä. Psykologi tuo kouluyhteisöön psykologista asiantuntemusta toimien lapsen ja nuoren kehityksen, tunne-elämän vahvistamisen sekä oppimisen asiantuntijana koulussa. Psykologi tekee koululla sekä yksilötyötä että yhteisöllistä työtä, jonka tavoitteena on edistää koko oppilaitosyhteisön hyvinvointia.

Yksilötyössä psykologin tehtävänä on auttaa ja tukea oppilaita koulunkäyntiin, oppimiseen, kasvuun ja kehitykseen sekä hyvinvointiin liittyvissä asioissa. Psykologin työ sisältää mm. psykologisia arvioita ja tutkimuksia, ohjaus- ja tukikäyntejä, neuvontaa sekä tarvittavan tuen järjestämistä yhteistyössä oppilaitoksen, perheiden ja yhteistyötahojen kanssa. Yksilötyö on pääasiassa lyhytkestoista ja työn painopiste on kartoittavassa, ennaltaehkäisevässä ja varhaisen vaiheen tuessa.

Oppilaalle järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluhoitoon psykologin tai kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä sen jälkeen, kun oppilas tai huoltaja on tapaamista pyytänyt.

Sosiaalitoimi

Esihenkilö jakaa ajantasaiset ohjeet lastensuojeluilmoituksen tekemiseen.

Itä-Suomen poliisilaitoksen ankkuriryhmä

<https://po1nt.fi/kuopio/ankkuriryhma/> Neuvonta- ja

päivystyspuhelin: +358 295 455 521, ryhmäsähköposti: [ennaltaestava.pohjois-savo.ita-suomi\(at\)poliisi.fi](mailto:ennaltaestava.pohjois-savo.ita-suomi(at)poliisi.fi).

Muita yhteistyötahoja:

Nuorisotyö

Etsivänuorisotyö

4H

PELA

MLL

5 OPPILASHUOLLON YHTEISTYÖN JÄRJESTÄMINEN OPPILAIDEN JA HEIDÄN HUOLTAJIENSA KANSSA

Yhteisöllisestä ja yksilökohtaisesta opiskeluhoollosta tiedotetaan säännöllisesti oppilaille ja huoltajille lukuvuoden alussa koulun erilaisten tiedotuskanavien kautta (wilma, pedanet, luokanvalvojan tunnint oppilaille, vanhempainillat). Tiedotusta tehdään tarpeen mukaan myös lukuvuoden aikana. Yksilökohtaisen opiskeluhoollon periaatteet tulevat esille oppilaalle ja huoltajalle / huoltajille aina myös silloin, kun yksittäisen oppilaan tueksi kootaan monialaista asiantuntijaryhmää.

Oppilas voi hakeutua kuraattorin luokse ottamalla itse suoraan yhteyttä tai esimerkiksi huoltajan, opettajan, opinto-ohjaajan tai kouluterveydenhoitajan välityksellä. Tukea kannattaa hakea varhaisessa vaiheessa. Lähetettä ei tarvitse.

Kuraattori voi tukea, jos oppilaalla on esimerkiksi haasteita koulunkäynnissä, kaveri- tai lähisuhteissa tai perhetilanteessa. Kuraattori voi tukea myös elämäntilanteen muutoksissa ja auttaa lisäämään voimavaroja.

Huoltaja voi olla yhteydessä kuraattoriin, kun lapsella/nuorella on esimerkiksi käyttäytymisen pulmia, toistuvia poissaoloja koulusta, kiusaamisasioita tai haasteita vuorovaikutuksessa. Tarvittaessa kuraattori tekee yhteistyötä esimerkiksi muun opiskeluhooltohenkilöstön, muiden perhekeskuspalvelujen tai vastaavien tahojen kanssa.

Kuraattorit työskentelevät kouluilla ja oppilaitoksissa virka-aikana. Tarkemmat yhteystiedot koulun kotisivuilla.

Terveydenhoitajan vastaanotolle voi hakeutua ilman ajanvarausta (avoimet vastaanottoajat). Terveydenhoitaja myös kutsuu/tapaa jokaisen oppilaan vuosittaisten terveystarkastusten yhteydessä.

Lisäksi oppilaalle tai hänen perheelleen voidaan järjestää palvelua myös yksilöllisen tarpeen mukaisesti. Lisäkäynneillä voidaan perehtyä selvittelyä vaativiin asioihin sekä seurata terveys- ja hyvinvointitilannetta, kasvua ja kehitystä tai perheen tilannetta terveystarkastusten välillä.

Terveydenhoitajan vastaanottoajat näkyvät tarkemmin koulun kotisivuilla.

Oppilas voi hakeutua psykologin luokse ottamalla itse suoraan yhteyttä tai esimerkiksi huoltajan, opettajan, opinto-ohjaajan, kouluterveydenhoitajan tai lääkärin välityksellä. Tukea kannattaa hakea varhaisessa vaiheessa. Ei tarvitse lähetettä.

6 OPISKELUHUOLTOSUUNNITELMAN TOTEUTTAMINEN JA SEURAAMINEN

Oppilaskunnan hallitus käsittelee opiskeluhooltosuunnitelman luonnoksen ja antaa siihen kommenttinsa sekä mahdolliset muutosesitykset.

Huoltajilla on edustus yhteisöllisessä oppilashuoltotyöryhmässä, jossa opiskeluhooltosuunnitelmaa käsitellään. Luonnos opiskeluhooltosuunnitelmasta jaetaan huoltajille nähtäväksi esimerkiksi pedanet-sivujen kautta.

Opiskeluhoitopalveluihin kuuluvat henkilöt osallistuvat yhteisölliseen oppilashuoltotyöryhmässä opiskeluhoitosuunnitelman laadintaan ja suunnitelman toteutumisen seurantaan.

Opettajat osallistuvat tiimeissä opiskeluhoitosuunnitelman laadintaan ja suunnitelman hyväksymiseen opettajainkokouksessa.

Opetuksenjärjestäjä seuraa opiskeluhoitosuunnitelman toteutumista.